

KONTRAKTSANALYS PÅ MITT SÄTT!

Texten på följande sida utgör endast en liten del av området Juridik.

Färgen på detta område är Lila.

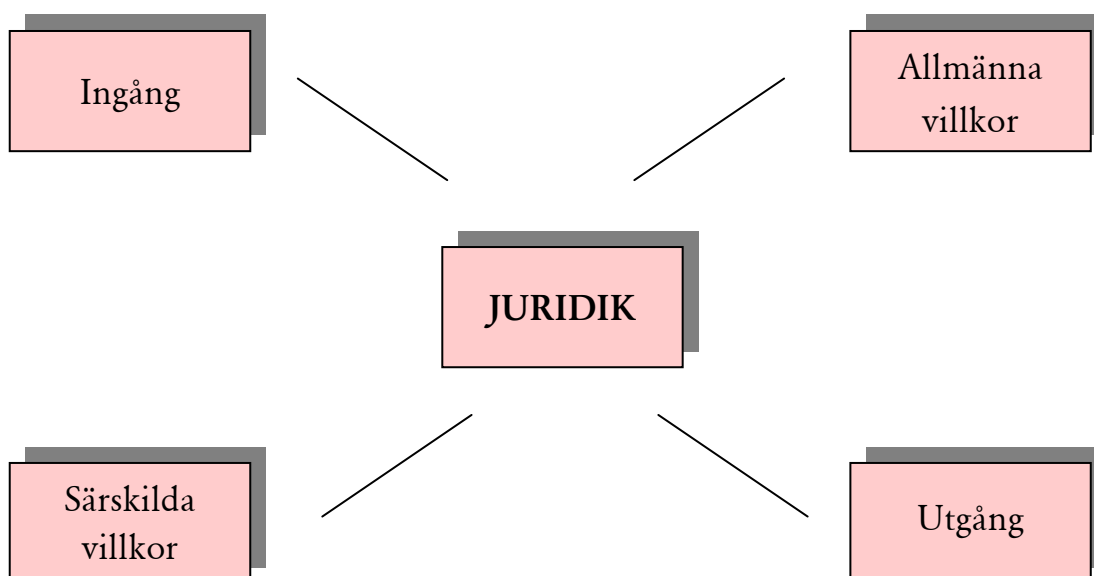
Kapitel

3

Juridik

I det föregående kapitlet, som beskrev ett enkelt anläggningskontrakt, förekom endast *Leveransvillkor* och *Vite* i den juridiska delen. I praktiken förekommer dock en hel mängd villkor, som kan placeras under den juridiska rubriken. Här följer några vanliga villkor och längre fram några mer ovanliga. Men först några inledande ord.

Vad är det som kommer allra först i ett kontrakt? Bortsett från rubriken alltså! Jo, det man skulle kunna kalla "*Ingången*". Vad menas då med "*Ingången*"?

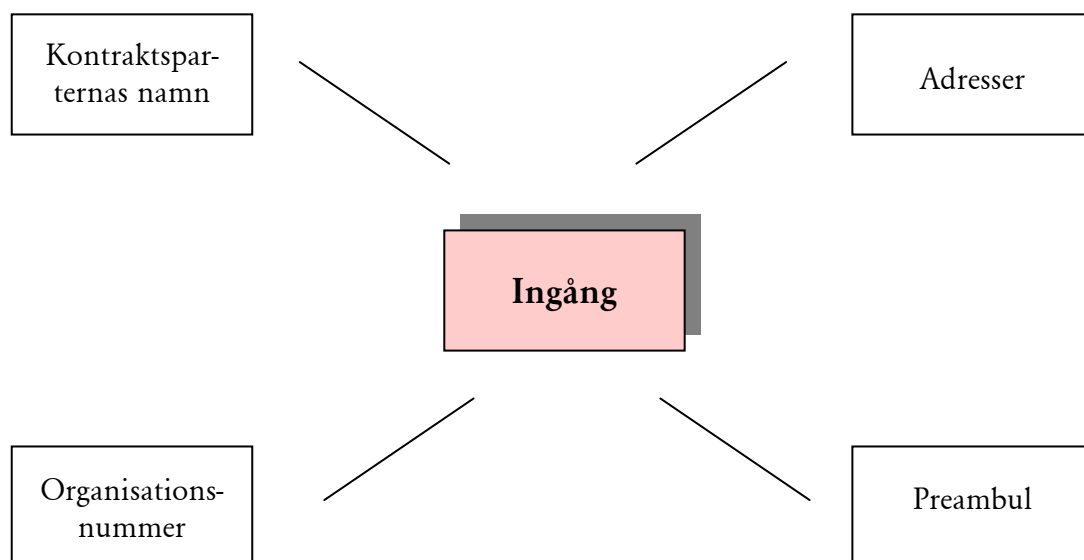
Ett sätt att dela in de juridiska reglerna i ett (anläggnings)kontrakt.

Oss veterligt finns det inom juridiken inget vedertaget begrepp, som heter "*Ingång*". Vi har dock själva använt det i många år och tycker, att det passar bra i det här sammanhanget¹⁹. Det är alltså fråga om den allra första delen av kontraktet, man går så att säga in i kontraktet här.

Följaktligen finns det då också något som kan kallas "*Utgång*". Mellan *Ingång* och *Utgång* finns de "*Allmänna*" och de "*Särskilda*" villkoren. Titta på bilden här ovanför!

Ingång

Först och främst finner man här kontraktsparternas namn, organisationsnummer och adresser. Det är mycket viktigt, att dessa faktorer är korrekta. Vidare brukar det finnas en passus²⁰ om, att parterna ingår ett avtal (eller träffar ett avtal) eller "gör följande överenskommelse".

Ibland talas det om en *preambul*, det vill säga en text som anger bakgrunden till kontraktet. Denna text kan ses som mycket viktig och måste formuleras med omsorg, eftersom den kan komma att användas vid en eventuell avtalstolkning.

¹⁹ Thoresson, C T, Riskanalys av offerter och kontrakt, 1994.

²⁰ Passus = textavsnitt.

Allmänna villkor

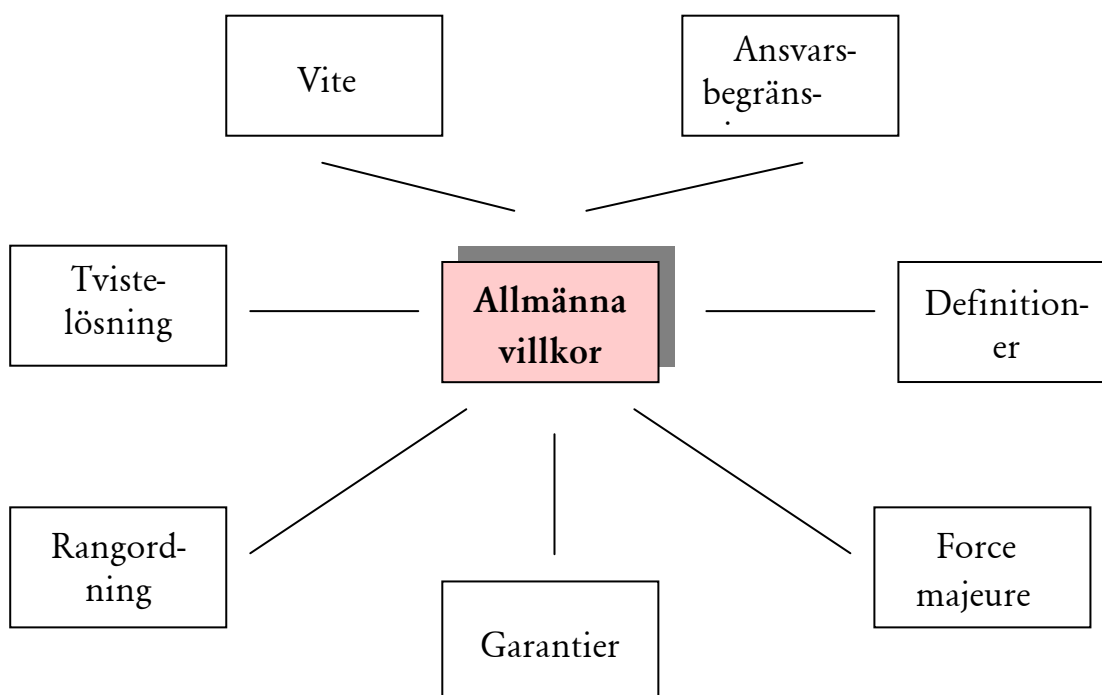
En del kontraktsvillkor vill säljaren kanske tillämpa i affär efter affär utan att ändra på dem. Sådana villkor kallas här "*Allmänna villkor*".

Allmänna villkor är ett vitt begrepp och här är några vanliga exempel på sådana villkor.

1 Ansvarsbegränsning	2 Definitioner
3 Force majeure	4 Garantier
5 Rangordning	6 Tvistelösning
7 Vite	

Även om säljaren försöker att hålla fast vid sina villkor och inte ändra dem från köpare till köpare, kan vissa köpare ändå få till stånd ändringar. I en affärssituation vill parterna givetvis komma fram till en överenskommelse, och man kan nog utgå ifrån, att det finns en ömsesidig vilja att tillmötesgå varandras krav och önskemål.

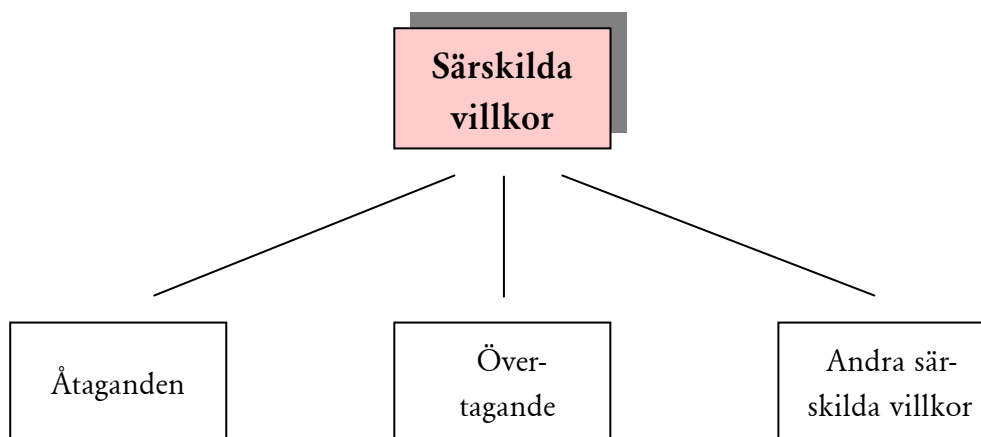
Varje affärssituation bör präglas av att samtliga parter tycker, att de har gjort en god affär. På engelska används ibland uttrycket en "*win-win*"-situation. När det gäller massavtal får nog däremot ena parten vackert anpassa sig till den, som tillhandahållit avtalet oavsett om det är fråga om telefon- eller internetabonnemang eller något annat avtal.

En fråga, som kanske kan ses som ett typexempel på allmänna villkor, är ”*Leveransvillkor*”. Sådana villkor nämndes dock i kapitel 2 och texten upprepas därför inte här.

Särskilda villkor

En del villkor är specifika för en viss affär och måste regleras från fall till fall. Typiska sådana villkor rör parternas respektive åtaganden och övertagandet. Men det finns givetvis andra särskilda villkor också, som kommer att visas längre fram.

Observera, att vissa villkor som är typiska för ett kontrakt kan placeras under andra rubriker. Detta gäller till exempel betalningsvillkor och priser, som du kan finna under rubriken *Ekonomi* respektive *Marknadsföring*.

En av de absolut viktigaste frågorna i ett kontrakt rör parternas respektive åtaganden. Följande gamla regel gäller fortfarande:

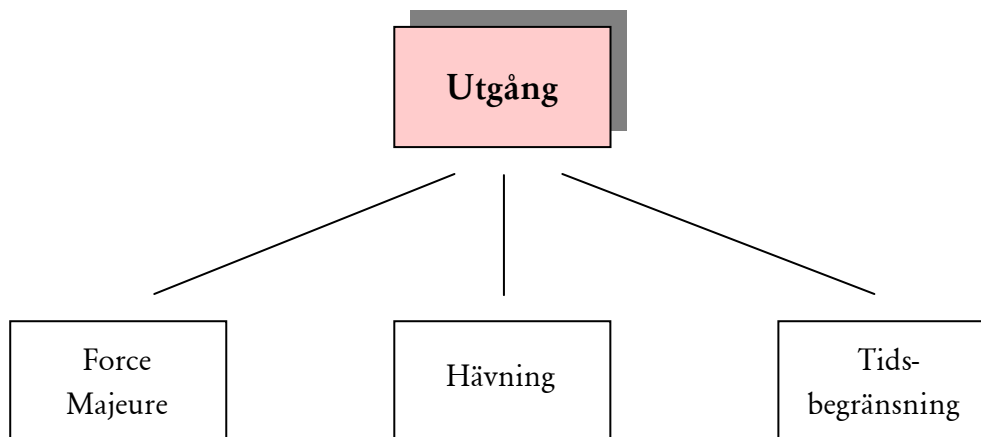

Om du inte vet vad du har lovat att leverera eller göra, då vet du inte heller när du kan ta betalt.

Självklart, tycker du förstås! Visst vet jag vad jag säljer! Jättebra, att du tycker det. Men alla vet nog inte, vad de har sålt för något. Särskilt inte om det är fråga om stora system.

Utgång

Om du tittar tillbaka i texten, så finner du rubriken *Ingång*. Med *Ingång* menades, att parterna "går in i" kontraktet. Ibland talar man om, att någon "går in i" ett avtal eller att den och den har ingått avtal. Att tala om ett kontrakts ingång känns därför ganska naturligt. Lika naturligt blir det då att tala om ett kontrakts *Utgång*.

Utgång betyder språkligt sett "väg ut", och det är ganska beskrivande i det här fallet. Med utgång menas alltså här en väg ut ur kontraktet. Det finns flera sådana vägar, till exempel att kontraktet från början är tidsbegränsat. Några andra är hävning och force majeure. Men, säger kanske en jurist med kursen i avtalsrätt i färskt minne, den gamla satsen *Pacta sunt servanda*²¹ gäller väl fortfarande? Ja, den ska vi inte försöka ändra på. Ett kontrakt måste dock inte gälla under alla omständigheter. Låt oss titta närmare på detta påstående!²²

Att ett kontrakt från början är tidsbegränsat behöver kanske ingen närmare kommentar, och *hävning* kommer att beröras längre fram. Här ska därför bara nämnas lite grann om *force majeure*.

²¹ *Pacta sunt servanda* är en grundläggande rättsprincip. Det betyder "avtal skall hållas".

²² Uppfyllande av ett kontrakt kan också betraktas som en utgång, men den avses inte här.

Parter till ett kontrakt ingår säkert inte detta utan att avsikten är, att man ska hålla vad man lovat. Det är ju det som är själva vitsen med att ingå avtalet. Något annat

är knappast aktuellt för seriösa företag. Men det kan uppstå situationer, utanför parternas kontroll, som gör det omöjligt för någon av dem - eller kanske för dem alla - att stå fast vid sin överenskommelse.

Det kan alltså uppstå komplikationer, som leder till att parterna inte kan fullfölja vad de kommit överens om. Närmast till hands att nämna är händelser, som kan hänföras till *force majeure*. Uttrycket *force majeure* kommer från franskan och betyder egentligen "omständigheter varöver man ej är herre" eller "ingripande av högre makt". Man kan också tala om "extraordinära händelser". Läs mer om *force majeure* längre fram!

Den kanske allvarligaste utgången är dock hävning av kontraktet. Denna utgång kommer att behandlas längre fram i detta kapitel.

Nu har vi nämnt en del om *Ingång*, *Allmänna villkor*, *Särskilda villkor* och *Utgång*. I nästa avsnitt finns exempel på ett antal allmänna villkor. Uppfinningsrikedomen hos köpare och säljare är stor, och det finns ett otal villkor, som kan betraktas som allmänna respektive särskilda. När du därför arbetar med kontrakt i praktiken kommer du säkert att träffa på villkor, som inte finns nämnda här. Våra exempel bör dock ge dig en del tips om olika avtalsvillkor.